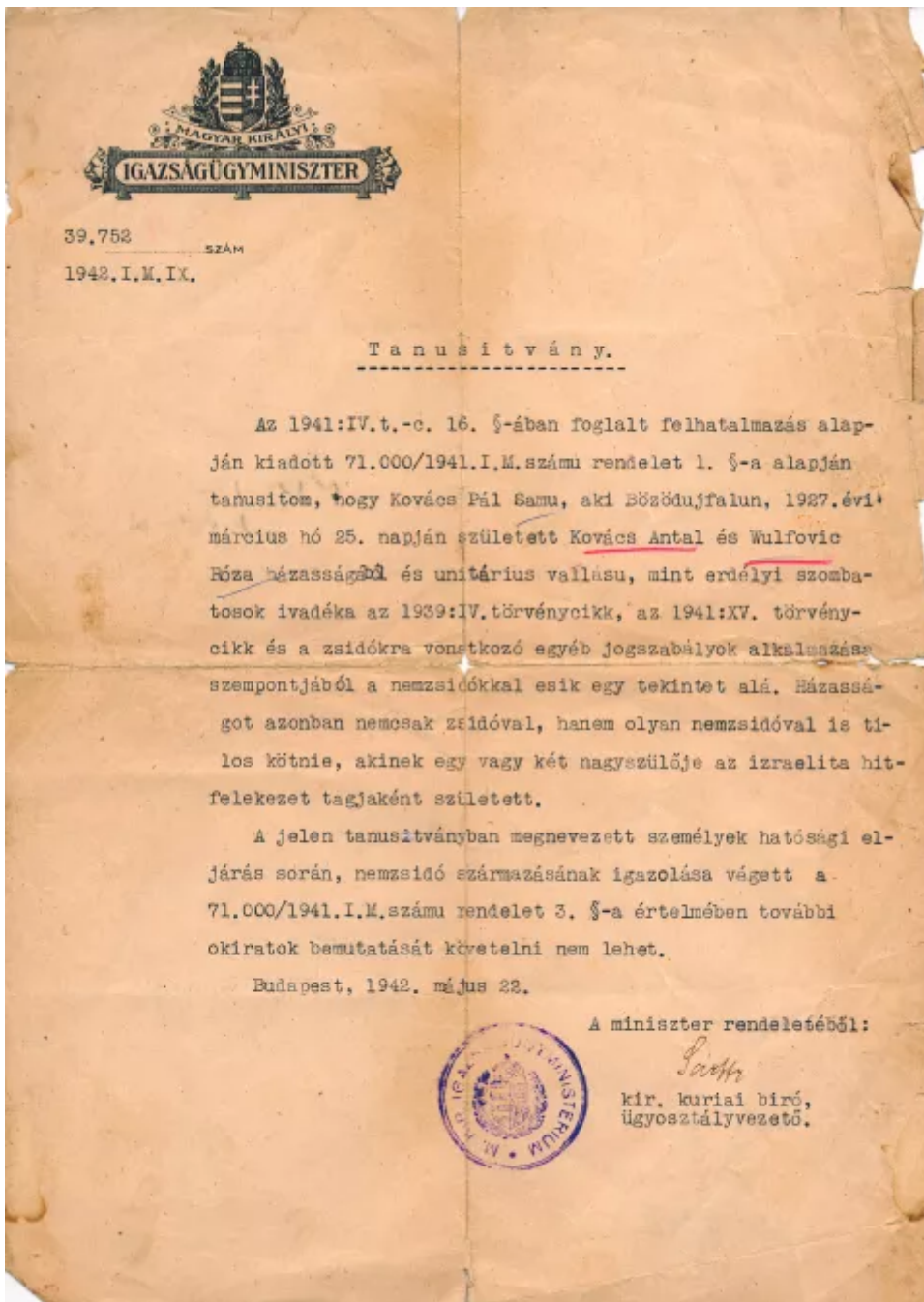

Tanúsítvány

Ez egy, az igazságügy-miniszter által 1942-ben, Pesten kiadott tanúsítvány, ami azt bizonyítja, hogy Kovács Samu [Sámuel], aki Bözödújfalun, 1927. évi március hó 25. napján született Kovács Antal és Vulfovic Róza házasságából és unitárius vallású, mint erdélyi szombatosok ivadéka az 1939:IV. törvénycikk, az 1941:XV. törvénycikk és a zsidókra vonatkozó egyéb jogszabályok alkalmazása szempontjából a nem zsidókkal esik egy tekintet alá. Házasságot azonban nem csak zsidóval, hanem olyan nem zsidóval is tilos kötnie, akinek egy vagy két nagyszülője az izraelita hitfelekezet tagjaként született. MAGYAR KIRÁLYI IGAZSÁGÜGYMINISZTER 39.752 számú 1942. I. M. Tanúsítvány. Az 1941:IV.t.c. 16. §-ában foglalt felhatalmazás alapján kiadott 71.000/1941. I. M. számú rendelet 1. §-a alapján tanusítom, hogy Kovács Pál Samu, aki Bözödújfalun, 1927. évi március hó 25. napján született Kovács Antal és Vulfovics Róza házasságából és unitárius vallású, mint erdélyi szombatosok ivadéka az 1939:IV. törvénycikk, az 1941:XV. törvénycikk és a zsidókra

vonatkozó egyéb jogszabályok alkalmazása szempontjából a nemzsidókkal esik egy tekintet alá. Házasságot azonban nemcsak zsidóval, hanem olyan személlyel is tilos kötnie, akinek egy vagy két nagyszülője az izraelita hitfelekezet tagjaként született. A jelen tanusítványban megnevezett személyek hatósági eljárás során, nemzsidó származásának igazolása végett a 71.000/1941. I. M. számú rendelet 3. §-a értelmében további okiratok bemutatását követelni nem lehet. Budapest, 1942. május 22. A miniszter rendeletéből: (aláírás) Pecsét kir. kuriai bíró ügyosztályvezető *****

Apai nagyanyám nem született zsidó, áttért 1922-ben [Valószínű, hogy az áttérés korábban történt, az első világháború alatt. -- A szerk.]. 1940 előtt nagymamám zsidónak tartotta magát, tudott már imádkozni. Medgyesen tartotta a zsidóságot, de Bözödön [1940 után] már nem. Az én időmben Bözödújfalun kevés zsidó család volt. Az üzletesre jól emlékszem, 'boltos Hermán', így hívták, már nem tudom, az igazi neve mi. A katolikus pap olyan rossz ember volt, hogy a katolikusok [a hívek] áttértek szombatosnak, mert volt Kőrispataokban két család, szombatos. Nem tudom, honnan jött a sakter. Friednek hívták, nem tudom a másik nevét. Volt szakáll, és kalappal járt. Volt felesége és négy gyermeke, nagyon vallásos volt. És a sakter átvette az összes szombatistát zsidónak. Ők akarták, bele voltak egyezve. Nagykorukban megmetélte őket. Odaálltak mind a harmincöt család. És azután tartották a vallást, de olyan vallást, hogy én azután [olyat] sohasem láttam. Ez előtt én születtem, akkor történt, 1927 előtt, és 1934-35-ben már mindezeket hallottam, az ilyen áttéréseket. [Bözöd]Újfaluban négyféle vallás volt: a zsidó, a román [görög keleti], a katolikus és az unitárius. Minket vittek román templomba, azok jöttek a zsidó templomba, a katolikusok jöttek a zsidó templomba, mi is mentünk oda, az unitáriushoz szintén. Úgyhogy ez a négyféle vallás olyan volt, mint az édestestvér. A románoknak olyan volt a templomuk, hogy tiszta vályogból volt. Nem egy helyen tartották a vallásórát. Mindenik vallást tartotta mindenik pap. 1940-ben, mikor bejöttek a magyarok, akkor aki zsidó volt, csillagot kellett hordani [Sárga csillag viselésére 1944 áprilisában kötelezték a zsidókat. -- A szerk.]. Akkor [Bözöd]Újfaluban voltam, úgy jártam leventének. Kellett járni fapuskával fel Bözödre, mert [Bözöd]Újfaluban kevesen voltunk. Mikor bejöttek a magyarok, nem engedtek többet temetkezni [zsidókat]. Ott vannak lerombolva a kövek [még most is]. 1943-ban a templomot is lebontották, elvitték a köveket, a padokat Bözödre. Mindenki ki kellett álljon, hogy hordja az anyagot, de arra nem emlékszek, hogy mi lett a Tórával. 1943-ban már kezdték eltiltani a zsidó vallást, át kellett térjünk unitáriusnak, át kellett keresztelkedni a papnál. Akkor még ott is konfirmáltam. Apámnak is, nekem is volt táleszünk, elástuk a földbe, jól be volt téve, valaki kellett lássa, mert mikor az oroszok elmentek, nem kaptuk meg. 1944. májusban kellett csomagolni, pokrócot, párnát, ezt-azt. Aztán behoztak ide, [Maros]Vásárhelyre, a téglagyárba, a gettóba. Szekérrel hoztak be, három szekérrel. Hárman voltunk: anyám, leánytestvérem, Eszter és én. Vagy hat vagy hét családot hoztak, a többi nem. A katolikus pap eljárta a pesti királlyságnál [Kovács Pál Sámuel feltehetőleg a Magyar Kir. Igazságügyminisztériumra gondol. -- A szerk.], hogy akik eredetileg nem voltak zsidók, ne hozzák be. Így aztán jó pár család nem volt behozva. Apám nem volt behozva, mert kapott papírt, tanúsítványt, [ami azt] írja, hogy ők [az ő családja] katolikusok, áttértek szombatosnak, így lettek zsidók. Ott voltunk egy jó hónapig. Engem Ráduly katolikus pap vett ki. Úgy számította, hogy ezen a valláson neki több híve lesz, csak nem sikerült. Azt mondta, kapott volna nagyobb titulát. Akik felszabadultak a háború után, visszaálltak zsidónak, a vallást csak otthon tartották, apám is, mind otthon tartották. Nem volt sakter se, de a könyvek megvoltak, tudtunk imádkozni. Annyit elfelejtettem, de amit a Tóránál kell, tudok olvasni, apámnak két könyve van, és sokszor kikeresem, amit kell, hogy mit kell imádkozni. Volt, amelyik maradt az unitáriuson.